

Pelastusylitarkastaja Jari Lepistö

Eduskunnan hallintovaliokunta

Sisäministeriön lausunto; VNS 12/2025 vp Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta. Sisäministeriö toivoo kiinnitettävän seuraaviin asioihin huomiota.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut merkittävästi. Kansainväliset ja kansalliset kehityskulut, lyhentynyt ennakkovaroitus aika sekä perinteisten uhkien rinnalle nousseet hybridi-, kyber- ja informaatiouhat haastavat koko yhteiskunnan toimintavalmiuden. Tässä tilanteessa Suomen on kehitettävä kokonaisturvallisuuttaan poikkihallinnollisena yhteistoimintana, jossa viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt ja kansalaiset turvaavat elintärkeät toiminnot yhdessä. Valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon (VNS 12/2025 vp) näkökulmasta kansallinen kriisinkestävyys on merkityksellistä alueellisella ja paikallisella tasolla.

Varautumisen on oltava kiinteä osa maaseudun kehittämistä. Koska häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutukset näkyvät aina konkreettisesti jollakin alueella, alueellinen ja paikallinen varautumisyhteistyö ovat elintärkeitä yhteiskunnan toiminnan turvaamiseksi. Maaseutupoliitikassa alueellisen ja paikallisen tason varautumisen merkitys korostuu erityisesti siksi, että maaseutu on pitkien välimatkojensa vuoksi haavoittuvainen, mutta samalla se toimii koko Suomen huoltovarmuuden – kuten elintarvike- ja energiaomavaraisuuden – keskeisenä tekijänä. Koko maan elinvoimaisena pitäminen on siis myös varautumiskysymys.

Sisäministeriö pitää erittäin myönteisenä, että turvallisuus ja varautuminen on nostettu selonteossa keskeiseen asemaan. Nykyisessä epävarmassa globaalissa turvallisuusympäristössä on entistä tärkeämpää vahvistaa yksilöiden, yhteisöjen ja koko yhteiskunnan kykyä selviytyä häiriö- ja kriisitilanteista. Selonteossa tunnistetaan hyvin, että turvallisuus rakentuu paikallisista lähtökohdista: yhteisölähtöinen toiminta, omatoiminen varautuminen sekä kyläturvallisuuden kehittäminen vahvistavat kriisinsietokykyä ja muodostavat perustan arjen turvallisuudelle. Maaseutuyhteisöissä paikallisten voimavarojen, yhteisöllisyyden ja naapuriavun merkitys korostuu erityisesti tilanteissa, joissa viranomaispalvelut ovat kauempana. Tämän vuoksi kuntien ja kyläyhteisöjen yhteistyön edellytysten vahvistamiseen tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota. Yhteisöllisen turvallisuuden kehittämistä on tuettava myös vahvemman kansallisen koordinaatiolla ja riittävällä resursoinnilla. Selonteossa esiin nostettu kylävara-konsepti on tässä suhteessa kannatettava. Konseptin juurruttamiseen ja vakioimiseen osana kokonaisturvallisuuden mallia tulisi tarjota riittävä yhteiskunnan tuki.

Sisäministeriö pitää myös erittäin hyvänä, että vapaaehtoisten ja järjestöjen rooli turvallisuuden ja varautumisen kokonaisuudessa on tunnistettu kattavasti, ja näitä koskevat suositukset ovat kannatettavia. Sen sijaan hyvinvointialueiden rooli turvallisuuden ja varautumisen kehittämisessä jää selonteossa vähäiselle huomiolle, samoin kuin eri turvallisuusviranomaisten toiminnan kokonaiskuva. Esimerkiksi kokonaisturvallisuutta käsittelevässä suosituksessa 19 ei tunnisteta hyvinvointialueiden pelastustoimen roolia maaseudun turvallisuuden vahvistamisessa. Sisäministeriö katsoo, että yhteistyötä tulee vahvistaa sisäisen turvallisuuden viranomaisten, hyvinvointialueiden, kuntien ja paikallisten yhteisöjen välillä maaseudun turvallisuuden kehittämiseksi.

Hallintovaliokunnan sisäisen turvallisuuden selonteosta antamassa mietinnössä kiinnitetään huomiota pelastustoimen keskeiseen rooliin sisäisen turvallisuuden kokonaisuudessa. Valiokunta muun muassa korostaa arjen turvallisuutta, onnettomuuksien ehkäisyn ja turvallisuusviestinnän merkitystä sekä sopimuspälokuntien merkittävää roolia osana maaseudun turvallisuuspalveluiden muodostamista.

Sisäministeriö toteaa teknisenä huomiona, että selontekoon on jäänyt pieni virhe sivulla 90 olevaan kappaleeseen:

Rajavartiolaitos tukee harvaan asuttujen rajaseutujen ja saariston turvallisuutta ensivastetoiminnalla ja ensihoidolla (emt.) vastaa rajaturvallisuuden ylläpitämisestä, meripelastuksesta sekä ympäristövahinkojen torjunnasta avomerellä. Rajavartiolaitos osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen. Rajavartiolaitos tukee vastuuviranomaisia suorittamalla tarvittaessa esimerkiksi poliisi-, etsintä-, pelastus- ja ensihoitotehtäviä harvaan asutuilla alueilla, merialueella, rannikolla ja saaristossa.